

Sygn. akt III KK 573/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński

SSN Dorota Rysińska (sprawozdawca)

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

w sprawie **P. Ż.**

skazanego z art. 177 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w dniu 23 stycznia 2018 r.

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 6 maja 2016 r.,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w L. z dnia 21 stycznia 2016 r.,

**uchyla wyrok w zaskarżonej części utrzymującej w mocy
wyrok Sądu Rejonowego w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach
procesu, zawartego w pkt. IV i V, i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy , wyrokiem z dnia 21 stycznia 2016 r. po rozpoznaniu sprawy P. Ż. uznał go za winnego popełnienia czynu z art. 177 § 2 k.k. i wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat i z orzeczeniem, na podstawie art. 71 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k., 80 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu 10 zł za stawkę. Ponadto w pkt. IV wyroku zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego M. P. kwotę 1607,65 zł tytułem zwrotu wydatków oraz w pkt. V wyroku zasądził od niego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 7844,15 złotych tytułem kosztów sądowych, w tym 260 zł z tytułu opłaty.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca, skarżąc to orzeczenie w całości. Ze względu na granice rozpoznawanej kasacji niezbędne jest tylko podanie, że we wniesionej apelacji obrońca wysunął zarzuty przeciwko rozstrzygnięciom kosztach procesu. Mianowicie zarzucił obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na jego treść, a mianowicie:

- „1. art. 627 k.p.k. w zw. z art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 618 a § 1 k.p.k. polegającą na zasądzeniu od oskarżonego na rzecz strony postępowania - oskarżyciela posiłkowego równowartości utraconego zarobku w sytuacji, gdy zwrot utraconego zarobku należny jest jedynie świadkowi, a nie stronie postępowania.
2. art. 627 k.p.k., w zw. z art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrotu kosztów dojazdu na rozprawy samochodem, pomimo iż oskarżyciel nie wykazał, że rzeczywiście dojeżdżał na rozprawy samochodem,
3. obrazę art. 618 a § 1 k.p.k. w zw. z art. 618 g k.p.k. poprzez zasądzenie na rzecz biegłych kosztów dojazdów według stawki 0.8358 zł za km, w sytuacji, gdy stawka dla pracowników Sądu odbywających służbowe podróże prywatnym samochodem za km wynosiła 0,4179 i jako taka miała zastosowanie także do powołanych biegłych sądowych.
- 4 obrazę art. 618 f § 2 k.p.k. poprzez przyznanie rażąco wygórowanego wynagrodzenia biegłym za sporządzone w niniejszej sprawie opinie w sytuacji, gdy czas potrzebny na ich wykonanie był zdecydowanie niższy niż deklarowany przez poszczególnych biegłych.”

Podnosząc powyższe, jak i pozostałe zarzuty skierowane przeciwko orzeczeniu o winie, obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę wyroku w pkt. IV poprzez oddalenie wniosku o zasądzenie wydatków na rzecz oskarżyciela posiłkowego oraz w pkt. V poprzez obniżenie kosztów sądowych, którymi został obciążony oskarżony.

Wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 6 maja 2016 r. utrzymano w mocy powyższy wyrok (pkt. I), a nadto zasądzono od oskarżonego P. Ż.: (pkt. II) na rzecz oskarżyciela posiłkowego M. P. kwotę 1200 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego w instancji odwoławczej oraz (pkt. III) na rzecz Skarbu Państwa kwotę 280 zł z tytułu kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Od powyższego prawomocnego wyroku, w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcia Sądu I instancji o kosztach procesu, zawarte w pkt. IV i V wyroku, kasację w trybie art. 521 k.p.k. wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny. Zarzucił temu orzeczeniu *„rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego - art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., polegające na nierozważeniu i pobieżnym ustosunkowaniu się w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia do podniesionych, w złożonej na korzyść oskarżonego apelacji jego obrońcy zarzutów, jak i wspierającej je argumentacji, kwestionujących rozstrzygnięcia Sądu I instancji o kosztach procesu, podczas gdy prawidłowo przeprowadzona kontrola odwoławcza mogłaby doprowadzić sąd do zmiany zaskarżonych w tym zakresie rozstrzygnięć.”*

Podnosząc powyższe zarzuty Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniesiona na korzyść oskarżonego kasacja Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego okazała się zasadna w stopniu przemawiającym za jej uwzględnieniem w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k.

Autor kasacji trafnie przywołuje w jej uzasadnieniu liczne judykaty Sądu Najwyższego opisujące wymogi stawiane sądowi odwoławczemu przepisami art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. W szczególności, trafnie wskazuje na wypowiedź

zawartą postanowieniu SN z dnia czerwca 2017 r., III KK 5/17, w której podkreślono, że odzwierciedleniem tego, czy sąd odwoławczy należycie zrealizował obowiązki wynikające z art. 433 § 2 k.p.k., jest uzasadnienie wydanego przez ten sąd orzeczenia, bowiem tylko jego treść zezwala na ocenę prawidłowości dokonanej kontroli instancyjnej zaskarżonego postanowienia lub wyroku. Art. 457 § 3 k.p.k. nakazuje, by w uzasadnieniu wyroku podać, czym kierował się sąd wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne. Powyższe przepisy wytyczają standardy postępowania odwoławczego (art. 433 § 2 k.p.k.) oraz uzasadnienia wyroku Sądu II instancji (art. 457 § 3 k.p.k.). Stopień szczegółowości uzasadnienia wyroku zależny jest od treści środka odwoławczego, w szczególności od tego, jak dalece wywody skarżącego poparte są odwołaniem się do materiału dowodowego oraz jak szeroka jest argumentacja związana z zagadnieniami prawnymi, w przypadku postawienia orzeczeniu zarzutów wymagających tego rodzaju umotywowania.

Spoglądając z tej perspektywy na pisemny wywód Sądu Okręgowego, przedstawiony w odniesieniu do zarzutów apelacji obrońcy skierowanych przeciwko rozstrzygnięciom o kosztach procesu z pkt. IV i V wyroku Sądu I instancji, nie można mieć wątpliwości, że Sąd odwoławczy nie dopełnił standardu kontroli apelacyjnej. W sposób jednoznaczny przekonuje o tym już tylko proste zestawienie treści kolejnych zarzutów apelacji i wspierającej te zarzuty argumentacji, z odnoszącym się do nich stanowiskiem Sądu Okręgowego.

Na tle obszernego wywodu kasacji można stwierdzić, że zostały w nim jasno zarysowane trzy zasadnicze dla powyższej oceny kwestie. Po, pierwsze ta, że omawiane rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego – poparte stwierdzeniem, że oskarżony jest w stanie ponieść koszty procesu w całości – zostały uzasadnione samym tylko przywołaniem unormowań procesowych, tj. przepisów art. 626 § 1 w zw. z art. 627 w zw. z art. 616 § 1 pkt. 2 k.p.k. (co do zasądzenia zwrotu wydatków na rzecz oskarżyciela posiłkowego, jak można domniemywać zgodnie z przedstawionym przez niego spisem obejmującym również utracone zarobki) oraz przepisów art. 626 § 1 w zw. z art. 627 w zw. z art. 616 § pkt. 1 i 2 i art. 618 § 1 k.p.k. oraz art. 2 ust. 1 pkt. 3 ust. 2 ustawy o opłatach w sprawach karnych (co do zasądzenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych). Po wtóre ta, że

w apelacji, zarzucającej wadliwość tego stanowiska, zaprezentowano zarówno interpretację przepisów prawa, zwłaszcza zawartego w art. 616 § 1 pkt. 2 k.p.k. pojęcia uzasadnionych wydatków stron, jak i przywołano kolejne przepisy procesowe – art. 618a § 1, art. 618b k.p.k., 618g oraz akty wykonawcze – podważając w ten sposób bądź samą zasadność, bądź sposób wyliczenia kolejnych składników kosztów procesu, także z odwołaniem się do materiału aktowego sprawy (zwłaszcza w odniesieniu do kosztów opinii biegłych). Po trzecie wreszcie ta, że do żadnego z tych problemów – zwłaszcza prawnych – Sąd odwoławczy nie odniósł się w motywach swego wyroku. W swej istocie, uzasadnienie Sądu Okręgowego w zakresie kosztów procesu sprowadza się do uznania przepisów regulujących tę materię za jasne oraz do podkreślenia faktu, że skoro oskarżony został skazany powinien ponieść tego finansowe konsekwencje. Ewidentnie więc tego rodzaju, całkowicie pobieżne odniesienie się do rozbudowanych i rzeczowych zarzutów apelacji jest jaskrawo niepoprawne z punktu widzenia przepisów stanowiących podstawę zarzutu Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego. Świadczy też o tym, że zarzuty apelacji – co do ich istoty – nie zostały po prostu rozpoznane, co oznacza, że charakter uchybienia podnoszonego w kasacji miał charakter rażący, a przy tym, że uchybienie to mogło wywrzeć istotny wpływ na treść omawianej części wyroku Sądu odwoławczego.

Zasadnie w tej ostatniej kwestii podnosi autor kasacji, że w odniesieniu do pkt. 1 i 2 apelacji, kontestującej pkt. IV wyroku Sądu I instancji, niezbędne było w szczególności rozważenie wzajemnej relacji przepisów art. 616 § 1 pkt. 2 k.p.k. oraz art. 618a § 1 i art. 618b § 1 k.p.k. w zw. z art. 618j k.p.k., gdy chodzi o materialnoprawną podstawę żądania oskarżyciela posiłkowego o zasądzenie równowartości **utraconych zarobków** – tak w ramach uzasadnionych **wydatków** strony, jak i w ramach jego uczestniczenia w rozprawie w charakterze świadka. Przeprowadzona w tym zakresie ocena prawna, przy uwzględnieniu realiów procesowych i faktycznych sprawy, mogła bowiem doprowadzić do odmiennego ukształtowania rozstrzygnięcia zasądzającego zwrot tychże wydatków. Podobny efekt, niezależnie od oceny zarzutu niesłuszności obciążenia oskarżonego kosztami wszystkich opinii biegłych, mogło przynieść szczegółowe

przeanalizowanie stanu faktycznego sprawy co do wyliczenia czasu pracy biegłych, wpływającego na wysokość ich wynagrodzenia, jak również całości stanu prawnego – opisanego w apelacji, zwłaszcza w zakresie wykonawczych aktów prawnych – regulującego kwestię kosztów dojazdu biegłych na rozprawę po myśli art. 618g w zw. z art. 618a § 1 i 2 k.p.k. (pkt. 3 i 4 apelacji co do pkt. V wyroku) według innych niż przyjęto stawek za kilometr dojazdu.

Niewywiązanie się przez Sąd Okręgowy z opisanych obowiązków kontrolnych, powodujące niemożność weryfikacji przesłanek na jakich oparto orzeczenie o kosztach procesu, wywołało zatem konieczność uchylecia wyroku w zaskarżonej części i ponowienia postępowania odwoławczego sanującego stwierdzone uchybienia.

kc